

27 AUG 2019

Gronings 'noaberschap': dorpsondersteuner gaat arbeidsmarktprobleem te lijf

Krimpgebieden zoals het Groningse platteland kampen met extra uitdagingen. Bezuinigingen als gevolg van torenhoge zorgkosten treffen deze regio's het sterkst. Als reactie hierop ontstaan er burgerinitiatieven die oplossingen proberen te bieden. Een voorbeeld is de dorpsondersteuner, sinds 2014 actief in verschillende Groninger dorpen. Econoom Richard Jong-A-Pin neemt deze 'rol' onder de loep, en startte onlangs een onderzoek naar de dorpsondersteuner op drie verschillende plekken in Groningen.

[Bewaren](#)

Zo'n twee maanden geleden is Richard Jong-A-Pin, als universitair hoofddocent economie verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, een onderzoek begonnen naar de rol en het belang van dorpsondersteuners in Groningse dorpen. Vereniging Groninger Dorpen (VGD) is hiervan de opdrachtgever. Wat heeft de dorpsondersteuner tot dusver gebracht in de regio? Die vraag vormde aanleiding voor het onderzoek, vertelt Inge Zwerver, adviseur bij VGD.

'Tijd om te evalueren'

Jong-A-Pin vult aan: 'Het fenomeen van de dorpsondersteuner bestaat al vanaf 2014. Toen is het project **Wedde dat 't lukt** begonnen, in Wedde. Menzis heeft de eerste twee jaar geholpen om het project daar op te zetten. Maar er zijn inmiddels meer Groninger dorpen met een actieve dorpsondersteuner. Nu zijn we een aantal jaar verder en is het tijd om te evalueren. Wat heeft het opgeleverd? Zijn de zorgkosten verlaagd en is het welbevinden – en de zelfredzaamheid – van de mensen verhoogd?'. Het onderzoek moet leiden tot een evaluatiedocument waar overheden en dorpsbewoners uit kunnen putten. Over ongeveer vier maanden hoopt Jong-A-Pin het rapport aan te kunnen bieden aan VGD.

Airbnb voor vrijwilligersdiensten

Een soort Airbnb, maar dan voor het aanbieden van vrijwilligersdiensten, in plaats van huizen en kamers. Daar is het idee achter de dorpsondersteuner mee te vergelijken, zegt Jong-A-Pin. 'Hij (overigens is de dorpsondersteuner in veel gevallen een 'zij') houdt zich bezig met het verbinden van mensen met een hulpvraag en vrijwilligers die deze kunnen oplossen of een andere bijdrage kunnen leveren. Een soort intermediair met een 'spin-in-het-web'-functie. In de economie noem je dit *sharing economy*'. In dit geval gaat het om het delen van hulp, van niet-professionele hulp, welteverstaan. Indien professionele hulp wel nodig is, wordt ernaar doorverwezen. De dorpsondersteuner is daarmee ook het eerste aanspreekpunt voor bewoners met zorggerelateerde vragen. Hij staat in contact met huisartsen en Wmo-consulenten. Waar voorheen de huisarts voor alles werd ingeschakeld, kunnen bewoners nu soms net zo goed bij de dorpsondersteuner terecht.

'Noaberschap'

Krimpgebieden zoals de regio Groningen worden het hardst getroffen door de stijgende zorgkosten en forse bezuinigingen. Het is dan ook niet onlogisch dat dit soort burgerbewonersinitiatieven juist hier ontstaan. Zwerver: 'Ook in Groningen willen mensen langer thuis wonen. Maar dat is extra lastig als de zorg steeds meer op de achtergrond verdwijnt, en dat er naast instellingen, huisartsen en apotheken óók steeds meer niet-zorggerelateerde voorzieningen verdwijnen. Als reactie hierop organiseren burgers allerlei initiatieven, vanuit het idee om iets voor een ander te kunnen betekenen. Zwerver: 'Noaberschap' noemen we dat hier in Groningen, een soort verbastering van burenschap en 'burenschap', al bestaat dat woord natuurlijk niet. Vroeger was het heel vanzelfsprekend om er voor elkaar te zijn, nu steeds minder'.

Succesfactoren

Het onderzoek moet meer inzicht bieden in de rol en de impact van de dorpsondersteuner. Jong-A-Pin: 'Het project in Wedde is in ieder geval succesvol. De vraag is nu, waarom? Voorziet de dorpsondersteuner daar daadwerkelijk in een bepaalde behoefte, of zijn het de enthousiaste mensen in Wedde die het project hebben omarmd? In het onderzoek worden drie Groningse dorpen waar een dorpsondersteuner actief is bekeken: Wedde, Ulrum en Onderdendam. Alle drie de dorpen zijn nog in een andere fase. In Onderdendam is er bijvoorbeeld pas nog een dorpsondersteuner gestart. Dat maakt het juist zo interessant, die ontwikkeling in verschillende contexten.'

Netwerk

Het is in ieder geval belangrijk dat de dorpsondersteuner sterk verankerd is in het netwerk van dorpsbewoners en zorgprofessionals, zo blijkt uit de situatie in Wedde, ofwel 'het ideaalplaatje', aldus Zwerver. 'Het komt van twee kanten. De huisartsen weten de dorpsondersteuner te vinden en andersom, afhankelijk van de zorgvraag'. In de praktijk vinden gemeenten het nog lastig om de functie verder professioneel vorm te geven. 'Het is natuurlijk ook een initiatief vanuit de burgers. Geen zorgoplossing die bedacht is vanuit de zorgaanbieder en die je zomaar kunt uitrollen in een bepaald gebied', verklaart Zwerver. In sommige gemeenten (Ulrum) is de dorpsondersteuner een vrijwilliger, en elders (Wedde) is het een betaalde functie.

Bottom-up actie

Dat de dorpsondersteuner uiteindelijk kan bijdragen aan de leefbaarheid en het welbevinden van de bewoners van de Groninger dorpen, daar is Zwerver in ieder geval van overtuigd. 'De zorg gaat er anders uitzien. Ons toekomstbeeld is vergrijzing, hele hoge kosten, en steeds minder beschikbare zorgprofessionals. Burgers proberen daar zelf oplossingen voor te vinden, maar kunnen dat niet alleen en willen daar op den duur professionele hulp bij betrekken. Op het moment dat je een probleem signaleert en vervolgens een burgerbeweging opzet, dan verander je het systeem vanuit een bottom-upstrategie'. Sommige gebeurtenissen *triggeren* zo'n proces, bijvoorbeeld wanneer een verzorgingstehuis opeens gesloten wordt. Je ziet daar gelijk een reactie, zo van 'oké dit wordt van ons afgenomen, maar we komen des te sneller met een oplossing'. Enorme veerkracht dus. Natuurlijk lopen dorpsbewoners in het professionaliseringsproces van dit soort initiatieven wel tegen nieuwe hobbels aan, zoals financiering'.

PREMIUM

UITGELICHT

Last van regeldruk? Mail minister Bruins!

Zorgprofessionals die vinden dat het te langzaam gaat met terugdringen van de regeldruk, kunnen een mail sturen naar minister Bruno Bruins voor Medische Zaken. En ziekenhuizen moeten meer verpleegkundigen opleiden, vindt minister Bruno Bruins.

PREMIUM

ACHTERGROND

Meer nodig dan imagocampagne om bedrijfsartsen te werven

Jenneke van Veen, voorzitter van de Kwaliteitstafel bedrijfs- en verzekeringsartsen, meent een imagocampagne alleen niet voldoende is om het beroep bedrijfsarts voor jonge basisartsen aantrekkelijk te maken.